

Factsheet 12 – Contacten met de huisarts en de huisartsenpost

Cijfers over 2019, 2018 en 2017 uit het landelijk Register Dementiezorg en Ondersteuning

COLOFON

Factsheet 12 – Contacten met de huisarts en de huisartsenpost
Cijfers over 2019, 2018 en 2017 uit het landelijke Register Dementiezorg en Ondersteuning

AUTEURS

Iris van der Heide, Nivel
Anke de Veer, Nivel
Robert Verheij, Nivel
Anneke Francke, Nivel

ADVISEURS

Marco Blom, Alzheimer Nederland
Julie Meerveld, Alzheimer Nederland
Karlijn Kwint, Vilans
Aloys Kersten, ministerie van VWS
Valentin Neevel, ministerie van VWS

Dit is factsheet 12 van het Register Dementiezorg en Ondersteuning. Het vormt een actualisatie van [factsheet 6](#).

© Juli 2021 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

INLEIDING

De huisarts speelt een belangrijke rol in de zorg voor mensen met dementie, zo blijkt onder meer uit de Dementiemonitor Mantelzorg. Met de verwachte toename in het aantal thuiswonende mensen met dementie, wordt ook een toename verwacht in het aantal huisartscontacten en contacten met de huisartsenpost van mensen met dementie.

HET DOEL VAN DEZE FACTSHEET

is inzicht geven in de frequentie en de aard van contacten met de huisarts en met de huisartsenpost van mensen met dementie. Deze factsheet geeft landelijke én regionale cijfers op het niveau van zorgkantorregio's.

Meer informatie over het doel en de inhoud van het Register?

Zie: <https://www.dementiezorgvoorelkaar.nl/register/>

OVER WELKE MENSEN MET DEMENTIE BEVAT HET REGISTER GEGEVENS?

Volgens schattingen wonen er 290.000 mensen met dementie in Nederland, waarvan er ruim 100.000 nog geen diagnose hebben (*cijfers Alzheimer Nederland*).

Het Register bevat voor 2019 gegevens over **183.334** mensen met dementie.

De gegevens uit het Register komen uit bestaande gegevensbestanden. Een uitgebreide toelichting op de gebruikte gegevensbestanden wordt gegeven in [Factsheet 7](#).

LEESWIJZER

Deze factsheet bevat informatie uit het jaar 2019, waarbij we ook vergelijken met 2018 en 2017. Om betekenis te kunnen geven aan de informatie uit het Register wordt ook informatie gegeven over contacten met de huisarts en de huisartsenpost in 2019 door mensen uit de algemene bevolking (waar mensen met dementie ook onderdeel vanuit maken). Zowel de informatie die gaat over mensen met dementie als de informatie die gaat over de algemene bevolking is gebaseerd op gegevens uit de Nivel Zorgregistraties Eerstelijns (NZR). Deze factsheet bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Huisartscontacten

- Over welke groep we gegevens hebben
- Gemiddelde aantal huisartscontacten per persoon
- Type huisartscontacten
- Contacten met de praktijkondersteuner GGZ
- Belangrijkste redenen voor huisartscontacten

2. Contacten met de huisartsenpost

- Over welke groep we gegevens hebben
- Gemiddelde aantal contacten met de huisartsenpost per persoon
- Type contacten
- Urgentie van contacten
- Belangrijkste redenen voor contacten

3. Methodologische onderbouwing

1. Contacten met de huisarts onder mensen met dementie

VOOR WELKE GROEP MENSEN HEBBEN WE GEGEVENS OVER HUISARTSCONTACTEN?

Beschikbare gegevens over huisartscontacten

Van 7% (12.681) van de totale groep mensen met dementie uit het Register, is informatie over huisartscontacten beschikbaar afkomstig uit elektronische patiëntendossiers die huisartsen routinematig bijhouden (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#)).

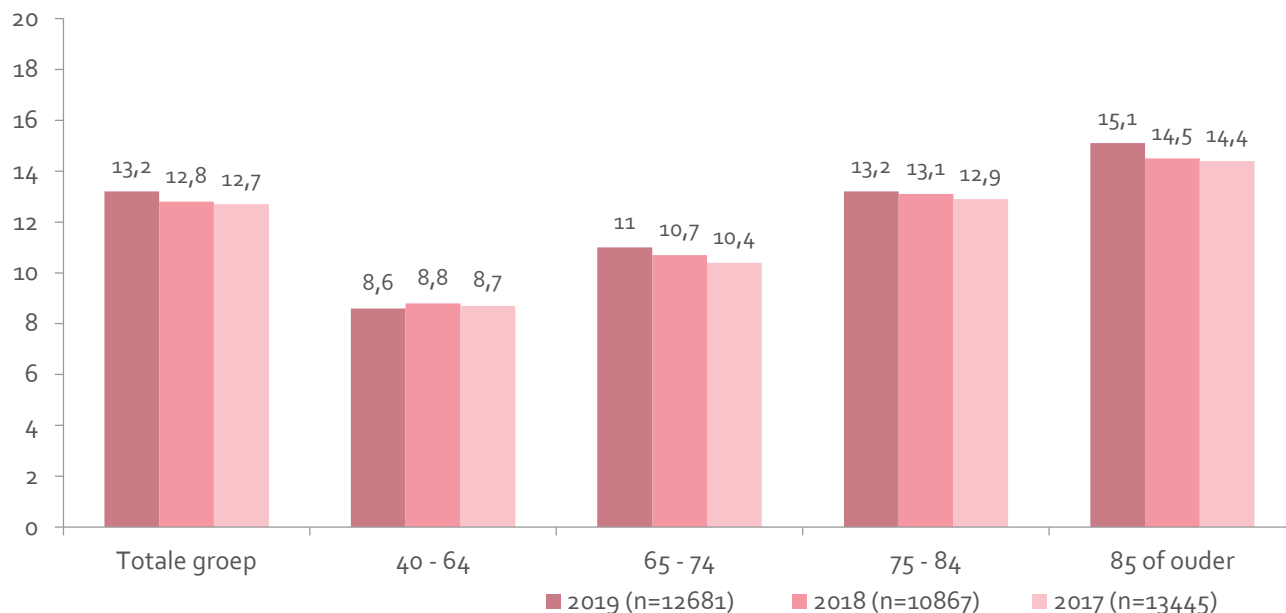
In Tabel 1 worden de kenmerken van deze subgroep beschreven. Deze subgroep is qua leeftijd, geslacht en eventuele migratieachtergrond, vergelijkbaar met de totale groep van mensen met dementie (zie [factsheet 7](#)). De samenstelling van de subgroep is eveneens vergelijkbaar met de subgroep uit 2018 en 2017.

Tabel 1. Kenmerken mensen met dementie van wie gegevens bekend zijn over huisartscontacten (n=12.681)

Vrouw	60%
Man	40%
Gemiddelde leeftijd	80 jaar
Leeftijd in categorieën:	
40 tot 64	6%
65 tot 74	17%
75 tot 84	40%
85 of ouder	37%
Migratieachtergrond:	
Geen	86%
Westers	10%
Niet-westers	5%

GEMIDDELDE AANTAL CONTACTEN MET DE HUISARTS

Figuur 1. Gemiddelde aantal huisartscontacten* per persoon onder mensen met dementie die ingeschreven zijn bij een huisartspraktijk

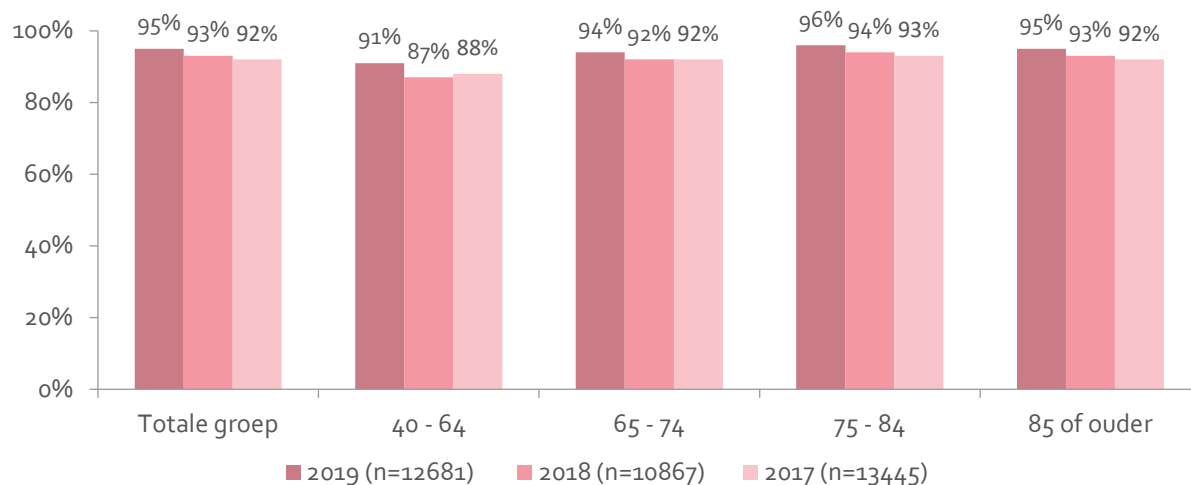
Het gemiddelde aantal huisartscontacten (inclusief praktijkondersteuner GGZ) onder mensen met dementie in 2019, zoals weergegeven in Figuur 1, ligt voor alle leeftijdsgroepen hoger dan bij alle in de huisartsenpraktijk ingeschreven patiënten in dat jaar. In de groep ingeschreven patiënten was het gemiddelde aantal contacten voor de leeftijdsgroep 45-64 jaar 4,2, voor de leeftijdsgroep 65-74 jaar 5,7, voor de leeftijdsgroep 75-84 jaar 8,1 en voor de leeftijdsgroep 85 jaar en ouder 12,2. Voor de vergelijkingscijfers uit 2019 geldt dat vaccinaties en de integraal bekostigde (keten)zorg ook zijn meegenomen voor de berekening van het aantal huisartscontacten. Bron: [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns NZR](#).

* Hieronder valt: consulten (< 5 minuten, 5-20 minuten, >20 minuten) en korte en lange visites met de huisarts of de praktijkondersteuner GGZ. Telefonische en email contacten zijn geregistreerd als consulten korter dan 5 minuten.

MENSEN MET TEN MINSTE ÉÉN CONTACT MET DE HUISARTS

Figuur 2. Percentage mensen met dementie met ten minste één huisartscontact*

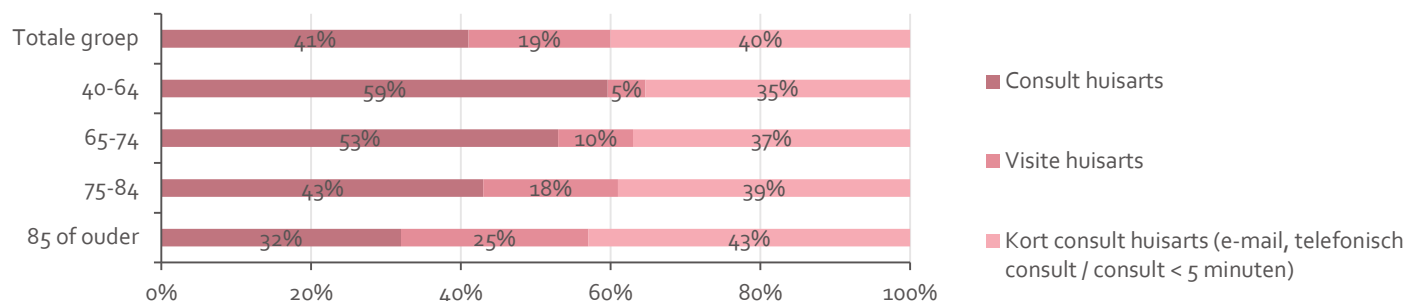

Van alle bij de huisartsenpraktijk ingeschreven patiënten was in 2019 het percentage mensen met ten minste één huisartscontact voor de leeftijdsgroep 45-64 jaar 80%, voor de leeftijdsgroep 65-74 jaar 89%, voor de leeftijdsgroep 75-84 jaar 94% en voor de leeftijdsgroep 85 jaar en ouder 97%. Voor de vergelijkingscijfers uit 2019 geldt dat vaccinaties en de integraal bekostigde (keten)zorg ook zijn meegenomen voor de berekening van het aantal huisartscontacten. Bron: [Nivel Zorgregistraties Eerstelij NZR](#).

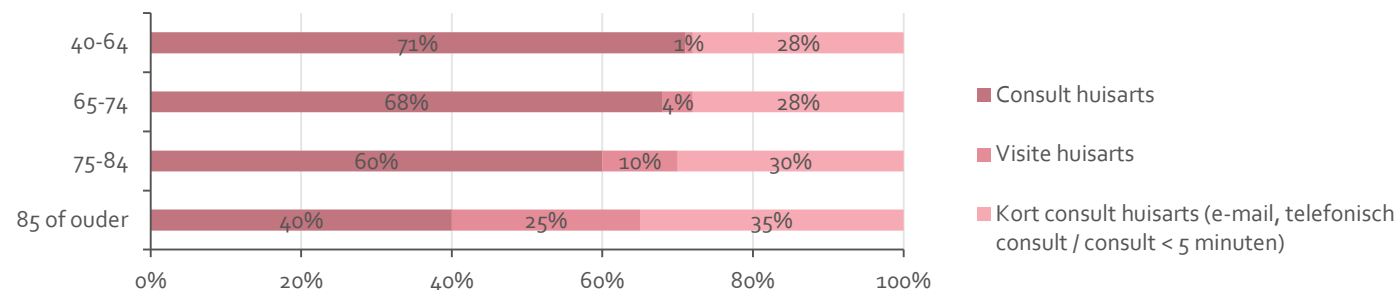
* Hieronder valt: consulten (< 5 minuten, 5-20 minuten, >20 minuten) en korte en lange visites met de huisarts of de praktijkondersteuner GGZ. Vanaf 2019 worden telefonische en email consulten geregistreerd als consulten korter dan 5 minuten.

TYPE HUISARTSCONTACTEN

Figuur 3A. Type huisartscontacten onder mensen met dementie in 2019*

Figuur 3B. Type huisartscontacten van alle bij de huisartsenpraktijk ingeschreven patiënten in 2019* (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

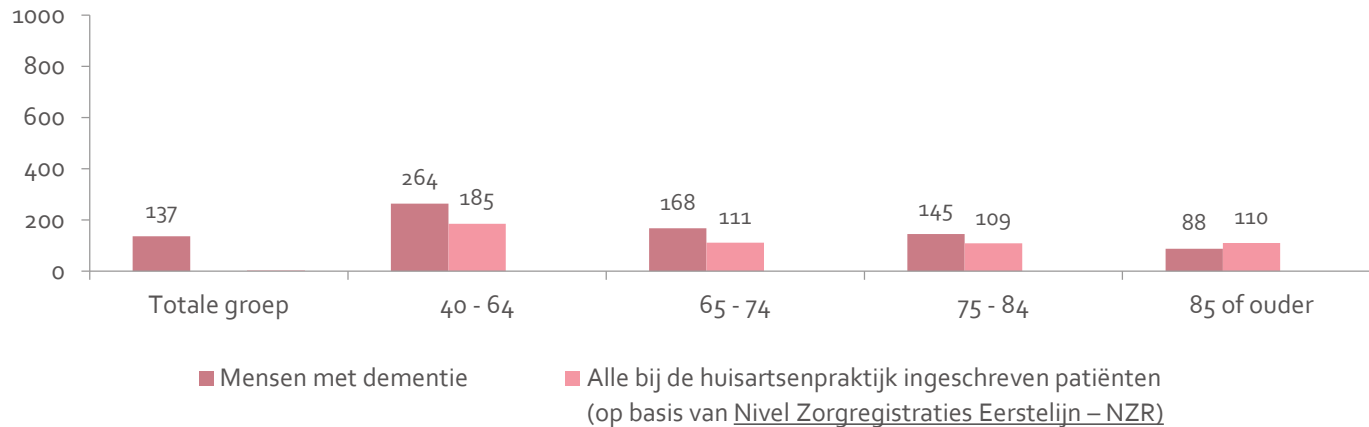

* % van het totaal aantal consulten, visites, telefonisch consulten en e-mail consulten met de huisarts per leeftijdscategorie.

Figuur 3A laat zien dat mensen met dementie veelal plaatsvindt in de vorm van (korte en lange) consulten. Oudere mensen met dementie hebben in toenemend mate contacten met de huisarts, zie figuur 1, waarschijnlijk vooral in de vorm van korte contacten. Vanwege de in 2019 veranderde declaratiecodes voor de verschillende typen contacten kan geen goede vergelijking gemaakt worden met de cijfers over 2018 en 2017.

CONTACTEN MET DE PRAKTIJKONDERSTEUNER GGZ

Figuur 4. Aantal contacten* met de praktijkondersteuner GGZ per 1.000 ingeschreven mensen met dementie in 2019

Figuur 4 laat zien dat met name jongere mensen met dementie vaker contact hebben met de praktijkondersteuner GGZ dan patiënten uit dezelfde leeftijdsgroep ingeschreven bij een huisartspraktijk die deelnam aan de NZR in 2019. Onder oudere mensen met dementie zijn er daarentegen minder contacten met de praktijkondersteuner GGZ dan onder patiënten uit de vergelijkingsgroep.

* Op basis van: consult POH GGZ < 5 minuten, consult POH GGZ 5-20 minuten, consult POH GGZ 20 minuten en langer, visite POH GGZ kort, visite POH GGZ lang.

MEEST VOORKOMENDE REDENEN VOOR CONTACT MET DE HUISARTS

Tabel 2. Vijf meest voorkomende redenen* voor contacten met de huisartsen onder mensen met dementie (op basis van Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR)

Alle mensen met dementie	40-64	65-74	75-84	85 of ouder
1 Dementie/Alzheimer	Dementie/Alzheimer	Dementie/Alzheimer	Dementie/Alzheimer	Dementie/Alzheimer
2 Urineweginfectie	Urineweginfectie	Diabetes mellitus	Algehele achteruitgang	Algehele achteruitgang
3 Algehele achteruitgang	Diabetes mellitus	Urineweginfectie	Urineweginfectie	Urineweginfectie
4 Diabetes mellitus	Essentiële hypertensie zonder orgaanbeschadiging	Geheugen-/concentratie-/oriëntatiestoornissen	Diabetes Mellitus	Kwetsbare oudere
5 Geheugen-/concentratie-/oriëntatiestoornissen	Geheugen-/concentratie-/oriëntatiestoornissen	Essentiële hypertensie zonder orgaanbeschadiging	Geheugen-/concentratie-/oriëntatiestoornissen	Diabetes mellitus

* Gebaseerd op ICPC-codes, zie methodologische onderbouwing.

SAMENVATTING VAN BEVINDINGEN OVER HUISARTSCONTACTEN

- **Vrijwel alle mensen** met dementie hebben in 2019 contact gehad met de huisarts.
- Het gemiddelde **aantal huisartscontacten** onder mensen met dementie ligt **hoger** dan onder de totale groep ingeschreven patiënten van dezelfde leeftijd.
- Over het algemeen geldt dat het aandeel **visites en korte consulten** onder mensen met dementie groter is, in vergelijking met de totale groep ingeschreven patiënten van dezelfde leeftijd.
- Mensen met dementie in de leeftijd van 40 tot 85 hebben **vaker contact met de praktijkondersteuner GGZ**, in vergelijking met de totale groep ingeschreven patiënten van dezelfde leeftijd. Mensen met dementie van 85 jaar of ouder hebben daarentegen minder vaak contact met de praktijkondersteuner GGZ in vergelijking met de totale groep ingeschreven patiënten van dezelfde leeftijd.
- Zoals verwacht komen mensen met dementie vooral bij de huisarts met **klachten die gerelateerd zijn aan dementie/alzheimer**. Daarnaast hebben zij vooral contact vanwege **algehele achteruitgang** en vanwege **geheugen-, concentratie- of oriëntatiestoornissen**.

2. Contacten met de huisartsenpost onder mensen met dementie

VOOR WELKE GROEP MENSEN HEBBEN WE GEGEVENS OVER CONTACTEN MET DE HUISARTSENPOST?

Beschikbare gegevens over contacten met de huisartsenpost

In 2019 wonen 126.252 mensen met dementie in een verzorgingsgebied van een huisartsenpost die deelneemt aan de Nivel Zorgregistraties Eerstelijns (NZR). Dit is 69% van de totale groep mensen met dementie uit het Register.

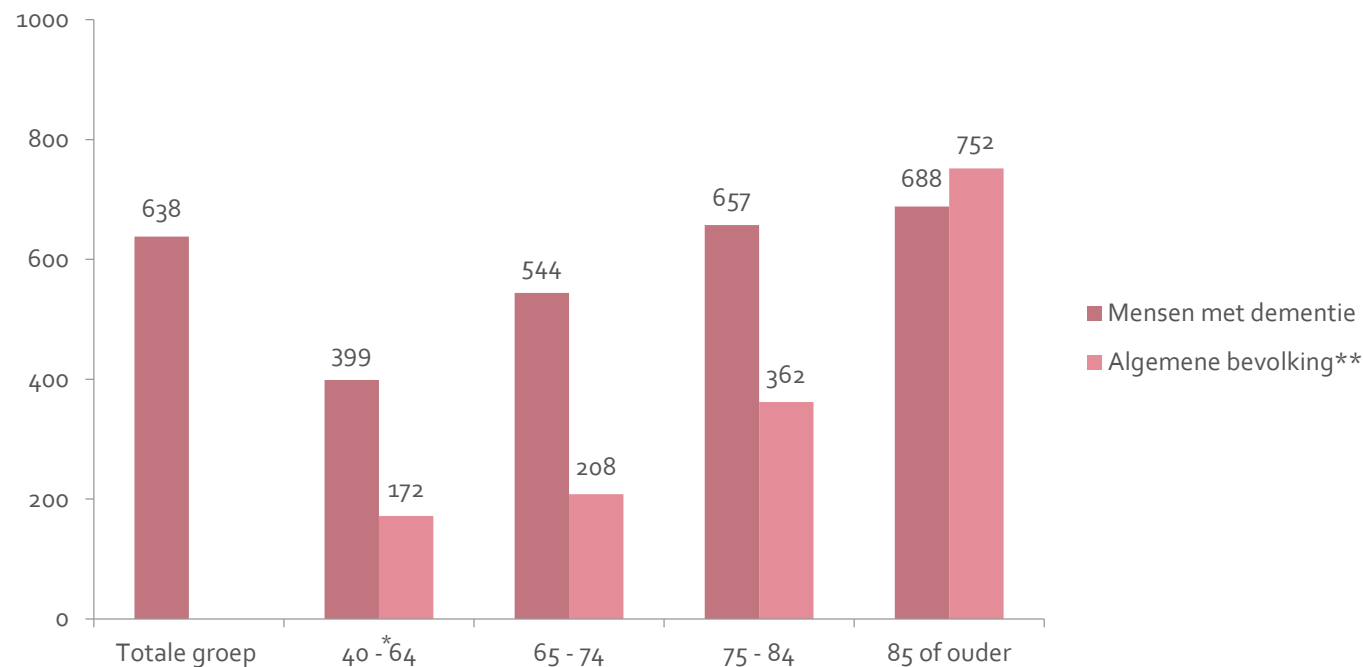
In Tabel 3 worden de kenmerken van deze subgroep beschreven. Deze subgroep is qua gemiddelde leeftijd, geslacht en eventuele migratieachtergrond, vergelijkbaar met de totale groep van mensen met dementie (zie factsheet 7).

Tabel 3. Kenmerken mensen met dementie voor wie gegevens beschikbaar zijn over contacten met de huisartsenpost (n=126.252)

Vrouw	64%
Man	36%
Gemiddelde leeftijd	81 jaar
Leeftijd in categorieën:	
40 tot 64	6%
65 tot 74	14%
75 tot 84	36%
85 of ouder	43%
Migratieachtergrond:	
Geen	85%
Westers	10%
Niet-westers	5%

GEMIDDELDE AANTAL CONTACTEN MET DE HUISARTSENPOST

Figuur 5. Gemiddelde aantal contacten met de huisartsenpost in 2019 per 1000 personen onder mensen met dementie in vergelijking met gemiddelden uit de algemene bevolking (op basis van Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR)

* De NZR referentiegroep was 45-64 jaar.

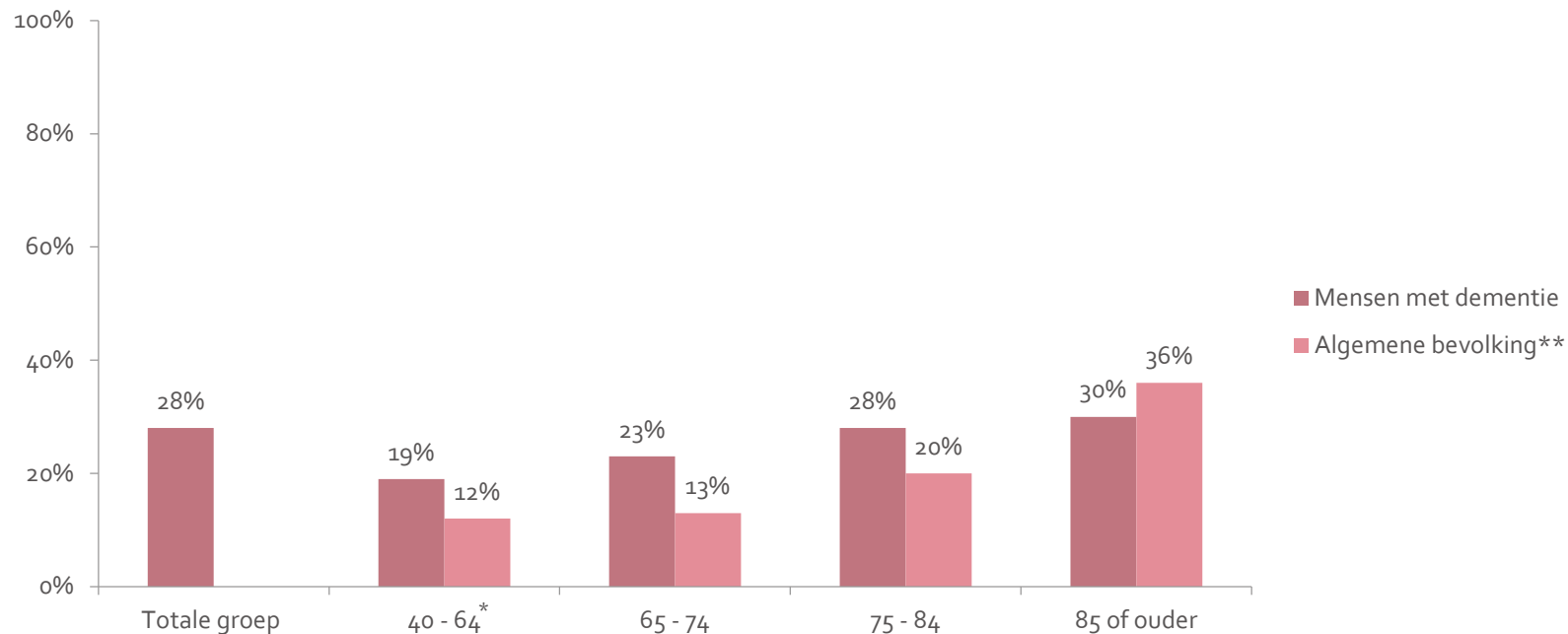
** De algemene bevolking bestaat uit alle inwoners van de verzorgingsgebieden van de aan de NZR deelnemende huisartsenposten.

Figuur 5 laat zien dat per 1000 personen met dementie er 638 contacten zijn geweest met de huisartsenpost en dat de hoeveelheid contacten toenemen met het ouder worden. Het gemiddeld aantal contacten onder mensen met dementie is hoger dan onder de algemene bevolking, behalve voor de 85-plussers. De cijfers in figuur 4 zijn niet goed vergelijkbaar met de cijfers uit figuur 1, maar laten wel zien dat mensen met dementie veel minder vaak contact hebben met de huisartsenpost dan met de huisarts.

MENSEN MET TEN MINSTE ÉÉN CONTACT MET DE HUISARTSENPOST

Figuur 6. Percentage met ten minste één contact* met de huisartsenpost in 2019 onder mensen met dementie in vergelijking met gemiddelden uit de algemene bevolking (op basis van Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR)

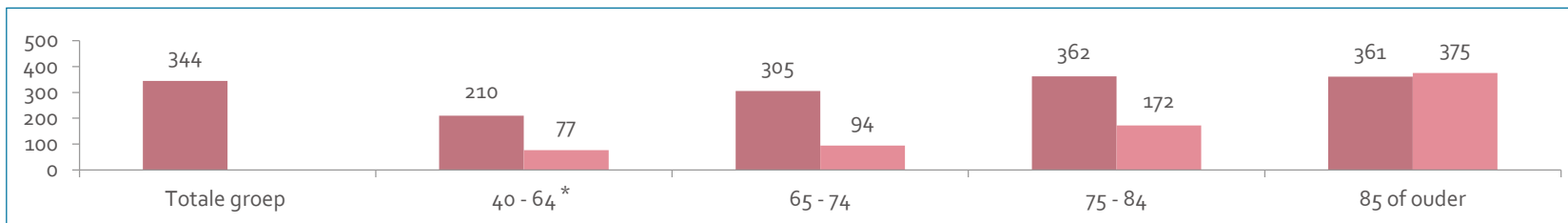

* De NZR referentiegroep was 45-64 jaar.

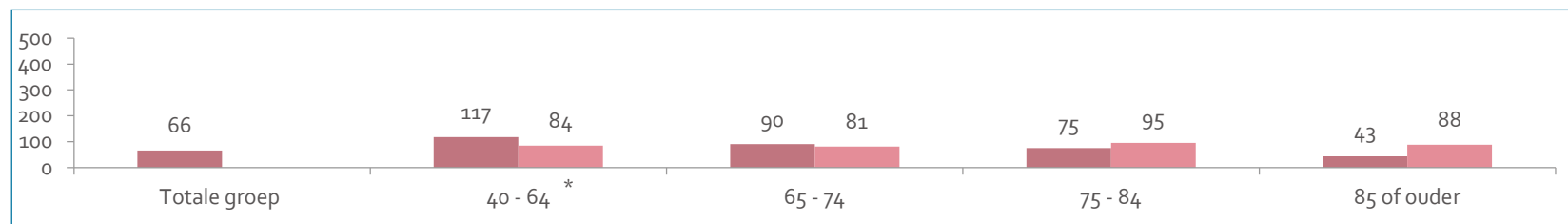
** De algemene bevolking bestaat uit alle inwoners van de verzorgingsgebieden van de aan de NZR deelnemende huisartsenposten.

TYPE CONTACTEN MET DE HUISARTSENPOST

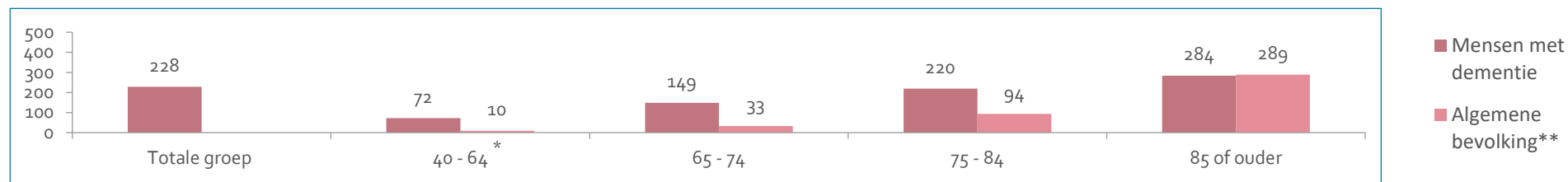
Figuur 7A. Gemiddelde aantal **telefonisch consulten** met de huisartsenpost in 2019 per 1000 personen onder mensen met dementie in vergelijking met gemiddelden uit de algemene bevolking (op basis van Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR)

Figuur 7B. Gemiddelde aantal **consulten** met de huisartsenpost in 2019 per 1000 personen onder mensen met dementie in vergelijking met gemiddelden uit de algemene bevolking (op basis van Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR)

Figuur 7C. Gemiddelde aantal **visites** van de huisartsenpost in 2019 per 1000 personen onder mensen met dementie in vergelijking met gemiddelden uit de algemene bevolking (op basis van Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR)

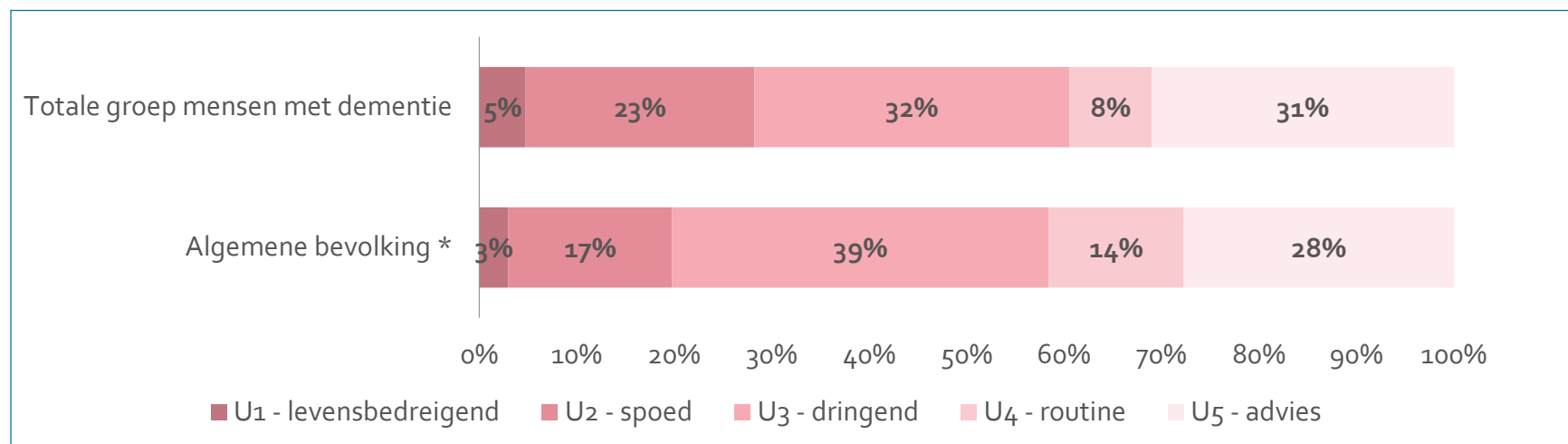

* De NZR referentiegroep was 45-64 jaar.

**De algemene bevolking bestaat uit alle inwoners van de verzorgingsgebieden van de aan de NZR deelnemende huisartsenposten.

URGENTIE VAN CONTACTEN MET DE HUISARTSENPOST

Figuur 8. Urgentie van contacten met de huisartsenpost (in % van het totale aantal contacten met de huisartsenpost) onder mensen met dementie in vergelijking met de urgentie van de contacten in de algemene bevolking (op basis van Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR)

* De algemene bevolking bestaat uit alle inwoners van de verzorgingsgebieden van de aan de NZR deelnemende huisartsenposten.

MEEST VOORKOMENDE REDENEN VOOR CONTACT MET DE HUISARTSENPOST

Tabel 4. Vijf meest voorkomende redenen* voor contacten met de huisartsenpost onder mensen met dementie (op basis van Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR)

Alle mensen met dementie	40-64	65-74	75-84	85 of ouder
1 Algemene klachten	Algemene klachten	Algemene klachten	Algemene klachten	Algemene klachten
2 Psychische problemen	Klachten aan het bewegingsapparaat	Psychische problemen	Psychische problemen	Psychische problemen
3 Klachten aan het bewegingsapparaat	Maag/darm problemen	Klachten aan het bewegingsapparaat	Ademhalingsorganen	Ademhalingsorganen
4 Ademhalingsorganen	Ademhalingsorganen	Maag/darm problemen	Klachten aan het bewegingsapparaat	Klachten aan het bewegingsapparaat
5 Urinewegen	Psychische problemen	Ademhalingsorganen	Urinewegen	Urinewegen

* Gebaseerd op ICPC-hoofdstukken, zie methodologische onderbouwing.

SAMENVATTING VAN BEVINDINGEN OVER CONTACTEN MET DE HUISARTSENPOST

- **Mensen met dementie tussen de 40 en de 85** hebben vaker **contact met de huisartsenpost** dan mensen uit de algemene bevolking binnen dezelfde leeftijdsgroep. Voor mensen met dementie vanaf 85 jaar geldt dat het aantal contacten met de huisartsenpost vergelijkbaar is met dat van mensen uit de algemene bevolking binnen dezelfde leeftijdsgroep.
- Mensen met dementie hebben **relatief vaak een telefonisch consult of een visite** van de huisartsenpost in vergelijking met mensen uit de algemene bevolking van dezelfde leeftijd.
- In vergelijking met mensen uit de algemene bevolking zien we een afwijkend patroon van de urgentieverdeling van de contacten met de huisartsenpost: mensen met dementie hebben **vaker contact met de huisartsenpost voor advies** (U5 - minst urgente vorm van contact), maar ook vaker voor **spoedklachten** (U2).
- Wat betreft het type klachten waarmee mensen met dementie naar de huisartsenpost gaan valt op dat dit vaak is voor **algemene klachten en psychische problemen**.

3. Methodologische onderbouwing

Op welke gegevensbestanden is de informatie over huisartscontacten gebaseerd?

De informatie over huisartscontacten is gebaseerd op gegevens van Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR. Dit bestand bevat gegevens over huisartscontacten die door de huisarts bijgehouden worden in Huisarts Informatie Systemen (HIS). Daarin worden gegevens opgenomen over onder meer gezondheidsproblemen, aantal en type contacten, voorgeschreven geneesmiddelen en verwijzingen. Het type gezondheidsproblemen wordt door alle huisartsen gecodeerd volgens het ICPC coderingssysteem. Dit codeersysteem bevat 685 specifieke codes voor gezondheidsproblemen die verdeeld zijn over 17 hoofdstukken. Voor het jaar 2019 bevat het bestand gegevens over circa 1,8 miljoen mensen die ingeschreven stonden bij één van 420 huisartsenpraktijken (van de circa 5000 praktijken in Nederland) die deelnamen aan Nivel Zorgregistraties. De data zijn landelijk representatief wat betreft de demografische kenmerken van de patiënten en de stedelijkheid, maar niet landelijk dekkend. Vanaf 2019 worden de cijfers in de NZR weergegeven per 1.000 personen i.p.v. 1.000 persoonsjaren. Ook is, in tegenstelling tot voorgaande jaren, in 2019 de integraal bekostigde (keten)zorg meegenomen bij de berekening van het percentage ingeschreven patiënten met één of meerdere contacten met de huisartsenpraktijk, waardoor een vergelijking met eerdere jaren minder goed mogelijk is. Vanwege de in 2019 veranderde declaratiecodes is het type huisartscontacten ook minder goed vergelijkbaar met eerdere jaren.

Op welke gegevensbestanden is de informatie over contacten met de huisartsenpost gebaseerd?

De informatie over contacten met de huisartsenpost is ook gebaseerd op een databestand van Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR. Dit bestand bevat gegevens over contacten van mensen met de huisartsenpost die worden vastgelegd in het Huisartsenpost Informatie Systeem (HIS). Daarin staan onder meer gegevens over gezondheidsproblemen, aantal en type contacten, urgentie van de contacten, voorgeschreven geneesmiddelen, en verwijzingen. Ook op de huisartsenpost wordt het type gezondheidsproblemen gecodeerd volgens het ICPC coderingssysteem. Voor 2019 bevat het bestand gegevens van 27 van de 52 huisartsendienstenstructuren (HDS'en) die in 2019 deelnamen aan Nivel Zorgregistraties Eerstelijns en bestrijkt een verzorgingsgebied van bijna 12 miljoen personen.

Hoe is de noemer bepaald?

- Omdat zowel de NZR data over de huisartscontacten als de data over contacten met de huisartsenpost niet landelijk dekkend zijn, is voor deze factsheet op de volgende manier de noemer bepaald voor het berekenen van gemiddelden en het percentage mensen met ten minste één contact:
- Voor contacten met de huisarts: de noemer is het totale aantal kwartalen waarin mensen met dementie in 2019 geregistreerd stonden bij een huisartsenpraktijk die deelnam aan Nivel Zorgregistraties.
- Voor contacten met de huisartsenpost: de noemer is het aantal mensen met dementie dat op 1 januari 2019 in één van de verzorgingsgebieden van de 27 bij de NZR aangesloten HDS'en woonachtig was.

Op welke gegevensbestanden zijn de vergelijkingscijfers gebaseerd?

De vergelijkingscijfers zijn gebaseerd op gegevens afkomstig van de website van de Nivel Zorgregistraties Eerstelijns (NZR), zie:

<https://nivel.nl/nl/nivel-zorgregistraties-eerste-lijn/cijfers-huisartsen> (voor cijfers over huisartsenzorg)

<https://nivel.nl/nl/cijfers-huisartsenposten> (voor cijfers over huisartsenposten)

Voor de jaarcijfers over zowel huisartscontacten als contacten met de huisartsenpost in de algemene bevolking, geldt dat deze ook betrekking hebben op mensen die in de loop van het jaar overleden zijn of naar een verpleeghuis zijn verhuisd én dat in de gebruikte gegevensbestanden ook mensen met dementie voorkomen.

NIVEL
Kennis voor betere zorg